

בעזהש"ת

גליון
**דרך
אמונה**

פנינים יקרים על פרשת השבוע
מלוקט משיחותיו של
הרה"צ רבי
מאיר איתמר רוזנבוים
שליט"א

חוקת - בלק

גליון תצ"ב

לשמיעת השיעורים בכל שבוע
על הטלפון נא להתקשר
למערכת 'דרך אמונה'

בארה"ב 718.298.3717 ולדקיש¹

בארץ ישראל (מספר טעל. חדש) 079.704.0017 ולדקיש¹

בענגלאנד (מספר טעל. חדש) 03.33015.0717 ולדקיש¹

מכון 'דרך אמונה'

הרוצה לקבל את הגליון בכל שבוע באימייל

נא לשלוח אימייל לאדרעסס 3875060@gmail.com

ולכתוב שם המבקש ואימייל אדרעסס שלו. ואי"ה נوسیפו לרשימת המקבלים

להארות והערות יכולים להתקשר לאחד ממספרי הטעלפון של מערכת דרך אמונה הנ"ל

ולהשאיר הודעה על מספר 9 ובלי"נ נתקשר בחזרה אי"ה

פרשת חוקת בלק

פרשת חוקת

פה פתוח טמא הוא * הטובות והרעות תלויות בהבל פי האדם * הדיבור מושל בו אחרי שיצא מפיו * חכמת השתיקה * שמירה על הפה * מרחיק את האדם מקונו * חמור מג' עבירות חמורות * גלות השכינה כשאין שמירת הדיבור * שמירת הפה מחובת מזוזה * פגם בברית הלשון חמור מהכל * מעבירין זכיות המדבר למי שדיבר עליו * אין להוציא לעז על ארץ ישראל * הלשון אינה נקיה * ימדוד חלק בעוה"ב לפי דיבורו * הנזהר מקבלת לשה"ר ניצל מקטרגים רעים * לפום צערא אגרא * זוכה לאור הגנוז * לבקש רחמים על שמירת הלשון * קיבל ממה שלא נאמר * נקיות לשונו של ר' יצחק מוואלאזין * זכיות אין קץ * שמירת הפה סגולה לעשירות * מתקרב אל הקדושה * המתגבר על דיבורו נקרא 'איש' * שלא לדבר בלי יחוד * הקב"ה מהולל ע"י שומרי הלשון *

פרשת בלק

בלק היה 'ערליכער גוי' * תלמידיו הוכיחו על מדותיו הרעות * אין הקב"ה מסכים בהשחתת בני' * רצה לקטרג על השכמת הבוקר * רץ לקיים מצוה, או בורח מעבירה * האחדות מבטלת כל הקללות * בני' מתברכים בכח לימוד הצדיקים ברכות אלו בתורה * סגולת בני' שלא ינזקו ע"י קוסמים * מידת הבטחון מונחת בטבע * בקשת 'השיבנו' היא פתח כחודו של מחט * הרשע הגדול יכול ברגע אחד להיות צדיק גמור * הרהורי מצוה שומרים מעבירות * היהודי הפשוט ביותר חשוב בשמים * ירגיל עצמו תחילה במצות הקלות * איזהו אדם?! שיש לו שעה בתשובה ומעשים טובים * ההכנה וההמתנה למצוה נחשב גם למצוה * אין שואלים את האדם אם היה חסיד או מתנגד * איש"ר מבטל כל הגזירות * לא לכבד עובדי עבירה * מלחמתו הקשה של בלעם

פרשת חוקת

וְכָל כָּלִי פֶּתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צָמִיד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא וְגו' (יט, טו).

פה פתוח טמא הוא

בדרך רמז שהכתוב מרמז על
'שמירת הפה', דמי שמדבר כל

בעבודת ישראל (לפרשת פרה) מפרש מה שחושק, ואין לו מחסום לפיו,

בוודאי לא ימלט מדיבורי לשון הרע ורכילות וניבול פה. וזהו 'וכל כלי פתוח', רומז לפה הפתוח לדבר דברים בטלים, 'אשר אין צמיד פתיל עליו', ר"ל שאין לו מחסום לפיו, 'טמא הוא', בוודאי אדם כזה טמא הוא, שמדבר לשון הרע רכילות וניבול פה כנ"ל.

הטובות והרעות תלויות בהבדל פי האדם

וכבר אמר החכם מכל אדם (קהלת ג, יז) 'כל עמל האדם לפיתו', שפגם הלשון והפה הם הגורמים לכל עמלו של האדם אשר יעמול בהם תחת השמש, לכל הצרות ועגמת הנפש שלו.

בספר מרפא לשון (עמוד היראה כט, ב) מביא בשם השל"ה הק' שכ"ל הצרות שעברו עלינו מיום בריאת העולם ועד עתה, גרם לנו עון לשון הרע.

הדיבור מושל בו אחרי שיצא מפיו

בספר חסידים (סימן פו) כתב פתגם נאה, אשר כל פה יודה על

אמיתות הדבר הזה, וזה לשונו: כללו של חכמה שתיקה, מלה בסלע שתיקותא בתרין, כשאני מדבר אני מתחרט, וכשאני מדבר אני מתחרט, עד שלא דברתי אני שליט ומושל על דיבורי, אבל כשיצא הדבר מפי אז הדיבור מושל בי.

הרי לנו עד כמה מרויח האדם כאשר משאיר הוא את הדיבור בתוכו, יותר מאשר מוציאו בפיו, שהרי אחרי שיצא מפיו יכול להתחרט אלפי פעמים, ולא יועיל לו כלום, דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומבליע את הדיבור בחזרה.

חכמת השתיקה

כאשר חזר הר"ק האמרי אמת מגור זי"ע מנסיעתו הראשונה מארץ ישראל לפולין, שאל אותו אחד הרבנים: הלא אמרו חז"ל (בבא בתרא קנח, ב) אוירא דארץ ישראל מחכים, ואיזה חכמה הביא מעלת כבודו מארץ ישראל?! ענה לו: סייג לחכמה שתיקה (אבות ג, יג).

שמירה על הפה

פעם נכנסה פרה לתוך ביתו של הרה"ק בעל החפץ חיים זצ"ל, וגרמה נזקים רבים לכלי הבית, הרבנית התרגזה מאוד וגירשה את הפרה בזעם, החפץ חיים שהבחין בכך אמר לה: ההתרגזות היא בלי תועלת, ולא תועיל כלום! יש לך שתי עצות, לסגור את דלת הבית תמיד, או שהדלת תשאר פתוחה, אבל בהשגחה תמידית (וכך לא תוכל הפרה להכנס לתוך הבית).

והוסיף ואמר במתק לשונו: כך הוא גם ברוחניות, היצר הרע רובץ על פתחי פיו של אדם, כדי להכשילו בכל רגע בדיבורים אסורים, ויש לכך שתי עצות, לסגור את פיו תמיד ולשתוק לגמרי, או שיהא פיו פתוח, אך ישמור מאוד שיהא דיבורו נקי ובתכלית ההיתר, בלי שום תערובת איסור.

מרחיק את האדם מקונו

האור החיים הק' (ויקרא יד ט) כתב דבר נורא אודות פגם

הלשון, וזה לשונו: אין לך דבר שמרחיק את האדם מקונו כלשון הרע. ומבאר בזה את הכתוב, 'זאת תהיה תורת המצורע' קאי על עם בני ישראל שנצטרע בנגעי בני אדם הטמאים, 'ביום טהרתו' שיטהר לשונו ודרכיו, 'והובא אל הכהן' כי הקב"ה יתכנה בשם 'כהן' כדאיתא בזוה"ק (ח"ג מט, ב), דכיון שנתרחק עכשיו יתקרב, 'ובא אל הכהן' ותיכף ומיד, 'כי מי גוי גדול וגו' אלקים קרובים אליו'.

חמור מג' עבירות חמורות

החיד"א ז"ל בספרו לב דוד (פרק כד) מביא בשם ספר ברכת טוב, דעון לשון הרע גדול מכולם, יותר מג' עבירות חמורות, עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים, והוא הגלות האחרון הגדול והחמור והארוך ר"ל מכל הגלויות, ואין תיקונו אלא בתורה.

ראיתי מספרים על אחד מגדולי חכמי התורה והקבלה בירושלים רבי שאול קצין זצ"ל, שהיה זהיר מאד בשמירת הלשון, פעם אחת ישב בביתו ושוחח עם

כשעומד להתפלל חוטפין הקליפות
אותיות התורה והתפלה שלו וכו'.
ומעתה תדעו אחיי, ששיקר
השמירה בפה, ולא כמו
שנתפשט מנהג הרע שבכל פינה
ובכל עיר ועיר יש רבי, ומי שהוא
מכת של רבי זה, מדבר סרה
ופוער פיו לבלי חק על רבי
שבעיר אחרת, עכדה"ק.

שמירת הפה מחובת מזוזה

החתם סופר (ליקוטים פ' קורח) כתב
כי הנחת המזוזה על
הפתח דוקא, מורה על החיוב
לשמור על הפה, דאף אם תוכו
של האדם יקדש כולו כמלאך, לא
יועיל אם לא יקדש פתחי פיו, וכן
להיפך, כי גדולה שמירת הפה,
שאף אם לא יהיה מלא ספרים,
פירוש שלא יהיה מלא תורה
ויראה (אפילו שהוא עם הארץ ואינו עוסק
בתורה), אם רק פתחי פיו שמורים
קדוש יאמר לו.

פגם בבדיית הששון חמוד מהכר

החיד"א ז"ל בספרו פני דוד (פרשת
תזריע סוף אות ו) כתב,

אחד מאוהביו, ובתוך כדי דבור
החל הידיד לדבר בגנותו של אדם
אחר, תיכף ומיד גער בו רבי שאול
בנזיפה ואמר לו: צא מביתי! אין
אזני שומעות דבורים אסורים! ולא
הניחו לגמור את דבריו, ויצא
האיש מן הבית בבושת פנים.
לאחר כמה ימים כאשר נפגשו
שנית, אמר לו רבי שאול: אל
תעלה על דעתך כי שנאה בלבי
עליך, אדרבא, יען כי ידידי ואוהבי
אתה, לכן גערתי בך, כדי להצילך
מעון החמור השקול כנגד עבודה
זרה גלוי עריות ושפיכות דמים.
ומכאן ולהבא, אם תחדל מזה,
נשוב להיות ידידים כמאז ומקדם.

גלות השכינה כשאין שמירת הדיבור

בספר אוצר החיים (פרשת כי תצא)
להרה"ק מקאמארא זי"ע,
כתב דברים נפלאים: ובחלום חזיון
לילה צוו עלי שאכתוב.... ששיקר
גלות השכינה הוא על ידי
שאינם שומרים הדיבור מלדבר
דברים בטלים ולשון הרע
ורכילות, כי כל הדיבורים נלקחים
מן השכינה, וכשאינם שומרים
הדיבור מלדבר סרה, אז אח"כ

אליו: הגיעני, ששלחת לי מנחה
מזכיותיך, וגמלתיך בזה.

ואמר אחד מן החסידים: הרבה
בני אדם יבואו ליום

החשבון, וכשמראים להם
מעשיהם, ימצאו בספר זכיותם
זכיות שלא עשו אותן, ויאמרו: לא
עשינו אותן, ויאמר להם: עשה
אותן אשר דיבר בכם וסיפר
בגנותכם. וכן כשיחסר מספר זכיות
המספרים בגנותם, יבקשו אותם
בעת ההיא, ויאמר להם: אבדו
מכם בעת שדיברתם בפלוני
ופלוני. וכן יש מהם גם כן שימצאו
בספר חובותם חובות שלא עשו,
וכשאומרים: לא עשינו אותן,
יאמר להם: נוספו עליכם בעבור
פלוני ופלוני שדיברתם בם.

וכן אמר המלאך המגיד למרן
הבית יוסף ז"ל (ספר מגיד מושרים

פרשת ויקהל) בזה הלשון: ואשר קמו
נגדך אין להרהר, כי הם לא
יזיקוך אלא הועילו לך, כי מי
שאומר לשון הרע על חבירו
מנכין לו מזכויותיו ונותנים למי
שדיבר עליו, והוא אמת ויציב,
ואילו הווי ידעי בני נשא דא, הווי

שמעתי שהמוציא שם רע פוגם
בברית הלשון, וכשהאדם פוגם
בברית הלשון וודאי פוגם בברית
המעור.

אך השפת אמת (פרשת מצורע תר"ג)
כתב, וכנראה שברית הלשון
פוגם יותר מברית המעור, ומביא
ראיה לדבר זה, שהרי המצורע
(שפגם בלשונו, שהרי הצרעת באה מחמת פגם
הלשון) משתלח מחוץ לכל שלש
המחנות, והוא נורא.

מעבידין זכיות המדבר למי שדיבר
עליו

ידוע ומפורסם מה שכתב בחובת
הלבבות (שער הכניעה פרק ז) דמי
שמדבר לשון הרע על אחרים,
מעבירין כל זכיותיו למי שדיבר
עליו, וכל החובות של חבירו
מעבירין עליו. וזה לשונו:

הרף, אחי, וחמול על זכיותיך,
שלא תאבדנה ממך ולא
תרגיש, כי כבר נאמר על אחד מן
החסידים, שזכרו אותו לרעה, וכיון
שהגיעו הדבר, שלח למדבר בו
כלי מלא מזמרת ארצו, וכתב

המלך, ומגדיל עונות כנגד ע"ז ג"ע ש"ד, ומסתמא עבר על כולם קודם שמספר לשון הרע, ואינו מקבל אנפי שכינה ואינו נכנס לגן עדן, ונכרת מן העולם ועליו נאמר (תהלים נב, ז) 'יחתך ויסחך מאהל ושרשך מארץ חיים', ועל כל דברים של גנאי נאמר (תהלים יב, ד) 'כרת ה' לשון מדברת גדולות', ואסור להאמין לו, ולא יעשו דבריו שום רושם, כיון שהוא כופר בעיקר בנקל לו לשקר ולכזב, ויהיה האומרו גדול וחכם, אין לו חלק לעולם הבא, ואסור להאמין לו, עכ"ל ק"ק.

בדרשות חתם סופר (דרשה לשבועות דף רצה, ד) מבאר בזה מאמר חז"ל (סנהדרין ז, ב) כיון שנתמנה אדם על הציבור מוחלין לו על כל עוונותיו, וצריך ביאור מה הטעם שזוכה לדבר גדול כזה שימחלו לו על כל העבירות?! וביאר שהטעם הוא, כיון שממבע בני האדם לדבר לעג הרבה על המתמנה לפרנס על הציבור, וידוע שכל המדבר לשון הרע על חברו, אזי העבירות של חברו נטולים

חדאין כד שמעין דאמרי ביש מנהון, כאילו היו יהבי לון מתנת כסף או זהב (אם היו יודעים בני אדם דבר זה, היו שמחים כאשר שומעים שדיברו עליהם רע, כאילו נתנו להם מתנות כסף או זהב).

בענין זה כתב הרה"ק מקאמארנא זי"ע בספר היכל הברכה (פרשת נצבים) על הכתוב (דברים כט, ז) 'פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה', רקאי על בעל לשון הרע ומוציא שם רע, שאין לו הנאה של כלום, אלא מחמת רוע לב, וזהו 'למען ספות הרוה', כל עבירות שיש בהן תאוה, 'את הצמאה' לשון הרע שאין בו הנאה של כלום, ומגדיל עונות עד לשמים, וראוי לסוקלו, ומסלק השכינה, כי המדבר רע על ישראל אפילו על קל שבקלים, כאילו מדבר כל זה על השי"ת, וחבירו נופל הזכיות שלו, והוא נופל הרע והגיהנם של חברו, ביד לשון מות להמדבר, וחיים מוסיף למי שידובר עליו (שחושב שרוצה לחזק לחברו, ובסוף מועיל לו הרבה), ויורד לדיוטא התחתונה שבגיהנם ואין לו תקנה, שכבר כרתו דוד

לקטרג על המתיישבים החדשים, הפסיקו הנצי"ב מיד ואמר לו: חלילה לי משמוע דיבת הארץ רעה! השיב לו המשולח: והלא דברי אמת הם! נענה הנצי"ב ואמר לו: אף המרגלים דיברו אמת לאמיתה, שאם לא היו דבריהם כנים, לא היו נקראים 'מרגלים' אלא 'שקרנים'.

הלשון אינה נקיה

מספרים על הגאון רבי צבי הירש אויערבאך זצ"ל אב"ד קאנין, בעל מחבר ספר 'דברי התורה על חושן משפט, כי פעם אחת חלה ונפל למשכב על ערש דוי. ובא הרופא אצלו לבדקו, ואמר לו הרופא: הראה נא לי את לשונך! הביט הרופא בלשונו ואמר: הלשון אינה נקיה! נאנח הרב ואמר: אמת הדבר, יודע אני... בעונותינו הרבים מי הוא זה אשר לשונו נקיה בזמן הזה?!

ימדוד חלק בעזה"ב לפי דיבורו

בספר ערבי נחל (פרשת בראשית) על הפסוק (בראשית ב, טז) 'ויצו

ממנו, ונותנים אותם על המדבר עליו, ונמצא שכל עוונותיו של מי שנתמנה נמחלים לו.

וזהו שאמר דוד המלך (תהלים יב, ט) 'סביב רשעים יתהלכון כרום זלות לבני אדם', דהיינו שכולם נעשים רשעים על ידי זה שמדברים על מי שנעשה פרנס.

ויש להוסיף בזה, עד כמה מרן החתם סופר זי"ע בעצמו הקפיד על ענין זה, דבספר מור דרור כותב בפתיחה לספרו, על מורו ורבו מרן החתם סופר זי"ע, שמעולם לא נשמע ממנו שמץ דופי, אפילו באותם שהיו מוחזקים לפושעים ואפיקורסים בעיניו, ונהפוך הוא קיבל גם אותם בסבר פנים יפות.

אין להוציא לעז על אדון ישראלי

מעשה במשולח אחד שבא מארץ הקודש והגיע לעיר ואלאזין, והגאון הנצי"ב זצוק"ל קבלו בסבר פנים יפות, והושיבו ליד שולחנו, ושאל אותו בשלומה של ארץ ישראל ובמצב הישוב שם. פתח אותו משולח את פיו

יתבונן מצד דיבוריו מה שמדבר
כל ימיו, אם נשמר תמיד
מדברים בטלים, וכל דיבוריו
בתורה וקדושה, זולת מעט מה
שהוא הכרח, ידע כי נשמתו
בקדושה והוא בן עולם הבא,
משא"כ אם דיבוריו תמיד מדברים
בטלים, ידע שאף אם יש בידו
מצות מעשיות הרבה אין זה מועיל
לו, כי הכנים נשמתו לתוך הסטרא
אחרא.

הנזהר מקבלת לשה"ר ניצל מקטרגים
דעים

לעומת זאת מדה טובה מרובה
היא מעלת השומר פיו
ולשונו מדיבור רע, וכמו שכתב
הגאון בעל החפץ חיים זצ"ל
בספרו כבוד שמים (פרק א' אות י)
דבר נפלא, הנזהר מלקבל לשון
הרע, מתנהג עמו השי"ת מדה
כנגד מדה, שאין מקבלין עליו
קטרגים וכו'. והיינו שעל ידי
שיהיה זהיר בימי חייו מלספר
ומלקבל לשון הרע, גם הקב"ה
ימצא תואנה לסתום פי המקטרגים
מלקבל את דבריהם.

ה' אלקים על האדם לאמר' וגו',
כתב: כי להיות מטבע האדם
שהוא חי מדבר, לבלי יכלום פיו
(שטבע האדם לדבר תמיד בפיו), וכמאמר
חז"ל (חולין פט, א) מה 'אומנתו' של
אדם בעולם הזה, יעשה עצמו
כאלם, הרי שאומנות גדולה היא
השתיקה, ולכן נתן ה' את התורה
שהיא עמוקה מאד, וצריך האדם
להנות בה תמיד, ויש לו לאדם
לדבר בדברי תורה בכל עת
שירצה לדבר (הרי הגוי אין לו ברירה
אחרת, ומוכרח לדבר שטיות והבלים ככל העולה
על רוחו, שהרי אין לו דברים אחרים כדת מה
לדבר, אין לו סידור או גמרא, אבל היהודי יש
לו ברירה אחרת, ביכלתו לעסוק בדיבורי תורה
ותפילה), כי עיקר קנין האדם תלוי
בדיבוריו, כי חלקי נשמתו של אדם
יוצאים תמיד בכל דיבוריו,
וכשמדבר דברים בטלים יוצאים
דברים אלו לסטרא אחרא, וכשמדבר בדברי תורה וקדושה
יוצאים חלקי הנשמה אל מקור
הקדושה.

ומוסיף דבר נורא: כאשר רוצה
האדם להתבונן בעצמו
אם יהיה 'בן עולם הבא' או לא,

הרי לנו דבר נפלא, אדם אשר נזהר במשך שנות חייו שלא לדבר רע ומרמה, כאשר עולה למרום ליתן דין וחשבון לפני בית דין של מעלה, הקב"ה סותם פי המקטרגים, ואומר להם כך היא דרכי לנהוג עם הבריות מדה כנגד מדה, כשם שהוא נזהר בנפשו שלא לקבל לשון הרע על בריותי, כך גם אני איני מקבל עליו לשון הרע.

פוסם צערא אנרא

כמו כן כל הטובות נשפעות לאדם בכח אמרי פיו, כמובא בספר דברי ישראל (כללי אורייתא אות ל') על מאמר המשנה (אבות ה, כג) 'לפוס' צערא אנרא, הפירוש הוא, שהצער והשכר תלויים בפה ולשון.

זוכה לאור הגנוז

הגאון מווילנא זי"ע כתב באגרתו המפורסמת לבנו, בחומר פגם הלשון, ובמעלת השומר פיו ולשונו, וז"ל: והכל יביא במשפט על כל דיבור, ולא נאבד אפילו דיבור קל, ולכן אני מזהירך

שתרגיל בכל היותר לישוב יחיד, כי חטא הלשון על כולו כמאמר חז"ל, ומה לי להאריך בזה העוון החמור מכל העבירות, כל עמל אדם לפיהו, אמרו חז"ל שכל מצוותיו ותורותיו של אדם אינו מספיק לתקן למה שמוציא מפיו, מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם, וידיבק שפתותיו כשתי ריחים, וכל כף הקלע הכל בהבל פיו של דברים בטלים, ועל כל דיבור הבל צריך להתקלע מסוף העולם ועד סופו, וכל זה בדברים יתרים, אבל בדברים האסורים כגון לשון הרע ליצנות מחלוקת וקללות, ובפרט בבית הכנסת ובשבת וביום טוב על אלו צריך לירד לשאול למטה הרבה מאד, ואי אפשר לשער גודל היסורין והצרות שסובל בשביל דיבור אחד, ולא נאבד אפילו דיבור אחד חלילה שלא נכתב, בעלי גרפין הולכין תמיד אצל כל אדם ואדם, ואין נפרדין ממנו וכותבין כל דיבור ודיבור, ובשבת ויום טוב אל תדברו כלל מדברים שאינם נצרכים מאד, כי קדושת שבת גדולה מאד, ובקושי התירו

ימנע עצמו מן הרחמים, שיבקש רחמים מאת הקב"ה שיוכל לנצור את פיו ולשוננו מדבר מרמה.

קיבל ממה שלא נאמר

המשפיע החסיד ר' שמואל גרונם ז"ל (רש"ג) היה מקבל מהחסיד ר' שמואל בער מבוריסוב ז"ל. מדי שנה בשנה בחודש תשרי היה ר' שמואל גרונם בא לליובאוויטש, ולאחר ימי החודש היה צריך לעזוב את העיר ולחזור למקומו ולמשמרתו כמשפיע בעיר זעמבין. כאשר הגיע עת נסיעתו, אמר לו ר' שמואל בער שלא יסע כי חפץ הוא לומר לו איזה דבר, ועל כן נשאר שם. למחרת היום אמר לו שנית: התעכב פה יום נוסף, כי ברצוני לומר לך הדבר, ושוב נשאר שם. לאחר שני ימים אמר לו ר' שמואל בער: נמלכתי בדעתי שלא לומר לך הענין כלל! אמר על כך ר' שמואל גרונם: כזה ביטוש לא היה לי מעולם! הרה"צ ר' מנחם מנדל פוטערפאס זצ"ל היה מוסיף על כך: פון זיין נישט זאגען, האב איך מקבל געווען מעהר, ווי ווען ער וואלט

לומר שלום בשבת כדאיתא בחז"ל.

ראה בדיבור אחד כמה החמירו מאד, ודע כי הדיבור והמידות צריכים הרגל רב, וההרגל על כל דבר שלטון, וכל התחלות קשות, ועד יום מותו צריך האדם להתייפר, ולא בתעניתים וסיגופים, רק ברסן פיו ותאוותו, וזהו התשובה שאדם חוסם פיו וזכה בשבילו לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולין לשער וכו', והעיקר שלא תדבר בשום אדם, לא בשבחו וכל שכן בגנותו, והעיקר לזכות לעולם הבא הוא בשמירת פיו, וזהו יתירה מכל התורה והמעשים, כי הפה 'קודש קדשים'.

לבקש רחמים על שמירת הלשון

הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע אמר (מובא בבית ישראל) לבאר אמרם ז"ל (ברכות יח, א) אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, שרומז על עון לשון הרע, אשר לשונם חרב חדה, וזה החרב חדה אף שמונח על צוארו של אדם, אל

החפץ לדבר תמיד, העצה הנכונה אליו שיאכל פריה, שלא ידבר בדברי בטלה, אך בדברי תורה חכמה ומוסר, והבאת שלום בין אדם לחבירו להצדיק הרבים, ולשבח הטוב, ולגנות את הרע, ולקנא אל האמת, כי זכיות אין קץ יוכל לקנות לנפשו בלשונו, וכאשר הקדים כי 'חיים ביד לשון'.

ובאמת כבר למדנו דבר זה

בגמרא (בבא בתרא דף ט, ב)

ואמר רבי יצחק כל הנותן פרומה לעני מתברך בשש ברכות, והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות. ופירש המהרש"א ז"ל הענין, כי גדול המפייסו בדברים מהנותן ואינו מפייסו, לפי שזהו בגופו וזה בממונו. רואים מכאן גדול שכר המפייס בגופו, דהיינו בדיבורי פיו, 'ער זאגט מיטן מויל א גוט ווארט' (מוציא הפיו מילה טובה), ששכרו כפול מן השמים.

ברבינו בחיי (פ' מצורע) כתב, מאחר שיש 'מות וחיים ביד לשון', מי שאוהב הלשון והוא החפץ לדבר תמיד, ישתדל

יא געזאגט! (ממה שלא אמר לי כלום, קבלתי יותר ממה שהייתי מקבל אילו היה אומר לי).

נקיות לשונו של ר' יצחק מוואלאזין

הגאון רבי יצחק מוואלאזין זצ"ל היה נזהר מאוד בשמירת הלשון, ונשמר אף מאבק לשון הרע, פעם אחת הוצרך לומר על אדם פלוני שהוא שקרן, ומאחר שלא רצה להוציא מפיו מילה מגונה כזו, שינה בלשונו ואמר: הנה איש זה בעל זכרון עצום הוא, יש בעל זכרון הזוכר את אשר אירע לפני עשר שנים, ויש הזוכר את שאירע לפני עשרים שנה, ובעלי זכרון מופלג זוכרים דברים מלפני חמשים שנה, אולם איש זה חננו הבורא בזכרון מופלא מאד, עד שהוא זוכר אף דברים שלא היו מעולם.

זכיות אין קץ

רבינו יונה ז"ל בספרו שערי תשובה (שער שלישי אות ר"י) כתב בגדל השכר של שמירת הלשון, וזה לשונו: ואוהביה יאכל פריה, אוהב הלשון, והוא האיש

ז' ענינים שונים אות קלג) וזל"ק: כל מה שאדם ממעט בדיבור הוא ביותר מקורב אל הקדושה.

המתגבר על דיבורו נקרא 'איש'

בספר ראשית חכמה (שער הקדושה פרק י"א) על הפסוק (תהלים לד, יג) 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב' וגו', ופי' בזוה"ק (פ' תרומה דף קנח, א) דמאן דאתגבר על יצירה אקרי 'איש' (מי שמתגבר על יצרו נקרא 'איש'), ומה הטעם שיקרא 'איש' מי שהוא נוצר לשונו מרע?! מפני שחטא הלשון תדיר הוא, ואילו הגובר על יצרו ואינו מדבר בשעה שיצרו מפתחו לדבר, ראוי שיקרא 'איש', מה שאין כן בשאר העבירות, שאפילו שלפעמים יתגבר עליו יצרו, הרי זה דבר שאינו מצוי כל כך, ועל כן אינו נחשב למעלה גדולה כל כך שיקרא 'איש' עליהם, כמו אצל הנוצר את לשונו.

שלא לדבר בפי יחוד

קודם הסתלקותו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע קיבל על

להרבות אליו שכר, וידבר בעניני חכמה ותוכחות חיים והאמת והשלום, ויאכל פרי הלשון ויהיה שכרו רב, כי חיים ביד לשון, וכאשר הוא רגיל לדבר יותר משאר בני אדם (כאותם דברים טובים) כן ירבה שכרו.

שמירת הפה סגולה לעשירות

הגאון רבי חיים פאלאג'י זצ"ל בספר תוכחת חיים (פרשת מצורע) כתב, לשון הרע עונשו עניות כדרשתם ז"ל, וכשמתקנים עון לשון הרע, יבוא לו רכוש גדול.

וכמו שפירש הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע על מאמר הגמרא (חולין מו, א) עשירין מקמצין והרי יש הרבה עשירים שהם פזרנים גדולים, אלא שהם מקמצין במילי, דהיינו שאינם מדברים דברים בטלים, ושומרים על מוצא פיהם, וע"כ זוכים לעשירות.

מתקרב אל הקדושה

הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע אמר (מובא באמרי פנחס שער

דבר, קטן או גדול, בלא יחוד, ועתה שנחלש מוחי, אמרתי טוב לי לבלום פי מלדבר בלא יחודים.

הקב"ה מהולל ע"י שומרי השון

בספר ברכת אברהם כתב בשם הרה"ק אורי מסטרעליסק זי"ע שהיה רגיל לבאר נוסח התפילה (בתפילת ברוך שאמר בשחרית) המהולל בפה עמו, 'בפה עצמו', מה שאדם שומר את עצמו, ואינו מדבר דברים בטלים ושומר פיו ולשונו, מזה עצמו השי"ת כבר מהולל, וכל שכן כשיאמר שירות ותשבחות.

עצמו תענית דיבור ולא הוציא הגה מפיו, והיה מזה צער גדול לבני ביתו ולמקורביו, כי לא ידעו פשר הדבר, ובעת שהיה צריך לאיזה דבר לא יכלו לשמשו כראוי, כי לא ידעו מה חפצו ומבוקשו מכיון שלא דיבר כלום. נכנס אליו בנו הרה"ק רבי אברהם חיים מלינסק זי"ע, ואמר לו: אבי יקירי, לפי ראות עיני יכול אתה לדבר, אלא שאין אתה רוצה, אמור לי על כל פנים טעמו של דבר. פתח הרה"ק מראפשיץ פי קדשו ואמר לו: בני בני, דע לך כי מיום שעמדתי על דעתי לא דברתי שום

פרשת בלק

וַיֵּרָא בִּלְקָם בֶּן צְפּוֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל וְגו' (כב, ב).

בלק היה 'ערפליכער גוי'

זי"ע רב אחד ירא שמים. ועלה הרב הג"ל לתורה במקום כהן, וכשרצה לברך על התורה, אמר לו הרה"ק: אשאל אותך שאלה קטנה קודם הברכה, מה היה בלק יהודי או גוי? ענה הרב ואמר: דבר ידוע הוא שהיה גוי מעם

בספר דברי מאיר מובא סיפור נאה, שמעתי מפי הישיש ר' יוסף בן ר' ברוך ע"ה, מעשה שהיה בפרשת בלק, שהסתופף בצל הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן

תעברו מעלי בלי לינה, ונתן לנו
לינת לילה טובה מאוד.

ובבוקר השכמנו לדרכנו, ובעודנו
הולכים בדרך נפלה
מחלוקת ביני לבין חברי, כי חברי
אמר בלשון זו 'דאס איז א
ערליכער גוי' (זהו גוי כשר), ואני
אמרתי כי אין זה נכון לומר כן,
אלא 'א אומערליכער גוי' (שאינו גוי
כשר). ונשאר הדבר בינינו, כי נשאל
את פי רבינו מקרעמניץ, ועם מי
שיסכים כן יקום.

כאשר באנו לרבינו, אמר אלי:
אמור 'מאיר' מהיכן למדת
הדבר בתורה הקדושה?! מיד
אמרתי על פי מאמר רבי שמעון
בר יוחאי (בראשית רבה לג, ד) הלכה
היא בידוע 'שעשו שונא ליעקב',
אם כן לפי זה אם ההלכה היא
כי עשו שונא ליעקב, אילו היה
הערל מרחק אותנו היה עושה
כדת וכהלכה, ואזי ראוי לומר עליו
'ערליכער גוי', אבל הערל הזה
אשר כיבד אותנו בכל מיני
התקרבות עשה שלא כהלכה, ואם
כן ראוי לומר עליו 'אומערליכער
גוי', כי עשה שלא כהלכתו, ואז

מואב! שאל אותו הרה"ק: אם כן,
אמור לי הטעם מפני מה נקראת
סדרה אחת בתורה הקדושה על
שמו של גוי, ולא נקרא שם
הפרשה 'וירא' על שם תחילתה
'וירא בלק בן צפור', וכמו שמצינו
אצל אברהם אבינו שנגלה אליו
הקב"ה ונקראת הפרשה בשם
'וירא' על שם שהפרשה מתחלת
בפסוק 'וירא אליו ה' באלוני
ממרא'? ולא ידע הרב הנ"ל מה
להשיב על זה.

נענה הרה"ק ואמר לו: אנכי אענה
התירוץ על זה, וסיפר לו:
פעם אחת הלכתי ביחד עם חברי
להסתופף בצל הרה"ק רבי מרדכי
מקרעמניץ זי"ע, באמצע הדרך
פתאום נתך עלינו מטר עז, והיה
הגשם הולך וחזק בכל רגע, עד
שכמעט פרחו נשמתינו מגודל
הקור והלחות, בקשנו למצוא איזה
בית להכנס לתוכו, ואחר הילוך
רב ראינו בית אחד ונכנסנו לתוכו,
ומצאנו שם נכרי יושב בביתו,
וכיון שראינוהו התחלנו לחזור
לאחורינו, אך הנכרי יצא אחרינו
וביקש מאתנו לאמר: אל נא

אמר רבינו מקרעמניץ כי הצדק אתי!

ממה לירא מפנינו?! אלא שהיה מוכרח לעשות כהלכה הידוע כי 'עשו שונא ליעקב', ואם כן היה בלק 'א' ערליכער גוי', על כן התחילה הסדרה בשם 'בלק', כי היה 'ערליכער גוי, און מיט א' ערליכער גוי מעג מען אנהייבן איין סדרה' (עם גוי כשר מותר להתחיל פרשה בתורה).

וכן הוא הכוונה גם כאן, כי תמיה גדולה על בלק, שהרי ידע בטח מהאזהרה שנוהרנו בתורה הקדושה 'אל תצר את מואב' (דברים ב, ט), ואם כן למה שכר את בלעם לקלל אותנו?! הלא לא היה לו

וַיָּקָם בַּלְעָם בִּבְקָר וַיֹּאמֶר אֶל שְׂרֵי בָלָק לָכוּ אֶל אֲרֻצְכֶם
כִּי מֵאֵן ה' לַתְּתִי לַהֲלֹךְ וְגו' (כב, יג).

תלמידיו הוכיחו על מדותיו הרעות

יחזקאל מקאזמיר זי"ע (מובא בדברי ישראל כללי דאורייתא אות כ) על המשנה (אבות ה, יט) מה בין 'תלמידיו' של אברהם אבינו ל'תלמידיו' של בלעם הרשע וכו'. והקשה דהוה ליה למימר מה בין אברהם אבינו לבלעם הרשע וכו', דבודאי היה הבדל גדול במהותם והתנהגותם, ולמה תלה התנא את ההבדל רק בתלמידיהם?!

וביאר, דכלפי חוץ לא היה ניכר הבדל בין אברהם לבלעם, כי בלעם הרשע היה גם כן רבי,

וברש"י למדנו שרוחו גבוהה. למדנו מכאן שרק מתוך דבריו היתה ניכרת גאוותו, כי באמת בלעם הרשע הסתיר את מידותיו הרעות כלפי חוץ באדרת של צדקות וישרות, ועשה עצמו כצדיק בדרכיו וחסיד במעשיו, וחיצוניותו לא הוכיחה על פנימיותו שהוא איש רע מעללים, אבל הנהגת תלמידיו הראו לעין כל את פנימיותו הרעה של בלעם רבם, וכפי שאמר הרה"ק ר'

ולמד תורה והתפלל והתעמק בחוש, שמבין התלמידים צפו בחלוקא דרבנן, והשקר היה טמון בלבו ולא ניכר בחיצוניותו מאומה, רק ברבות העיתים היה ניכר החילוק וההבדל ביניהם.

וַיָּקָם בַּלֵּעַם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֶתְנֹו וְגו' עַם שָׂרֵי מוֹאָב

(כב, כא).

שאו לא נתן הקב"ה בידו לעשות זאת, בכדי שלא יתקיים זממו של השטן, כי רצה השי"ת בקיומו של עם ישראל, כמו כן עתה חבל על הליכתך, כי לא תתקיים מחשבתך, יען שאין אנכי מסכים להשחתת עם ישראל.

אין הקב"ה מסכים בהשחתת בני

פירש"י, מכאן שהשנאה מקלקלת את השורה, שחבש הוא בעצמו, אמר הקב"ה רשע כבר קדמך אברהם אביהם, שנאמר (בראשית כב, ג) 'וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו'.

רצה לקטרג על השכמת הבוקר

בספר חתן סופר כתב על דרך המוסר, כי בלעם בקומו בבוקר השכם לקלל את ישראל, רצה לעורר בזה קטרוג על ישראל, על אשר המה מתעצלים מלעמוד בבוקר לעשות רצון קונם, לכן אמר לו השי"ת אשר גם בזה קדמו אברהם אביהם, בקומו בבוקר לשחוט את בנו יחידו, ולכן לא יוכל להם. ומוסיף דאפשר

הרה"ק מקאצק זי"ע מבאר הכוונה, כי בלעם בעת הליכתו עם שרי מואב, היה בדעתו לאבד את כל עם ישראל בקללותיו, ולזאת אמר לו הקב"ה שידע אשר מחשבתו הזאת לא תתקיים, שהרי גם אביהם אברהם הלך וחבש את חמורו לשחוט את יצחק בנו, ואילו עלתה בידו לשוחטו והיתה מחשבתו נגמרת, אז לא היה כלל עם ישראל, וכמו

רץ לקיים מצוה, או בורה מעבירה

שממעם זה תקנו אבותינו הקדושים את ג' התפילות שחרית מנחה ומעריב, כדי לתקן מה שיקלקלו בניהם בתפילות אלו.

כעין זה מתאמרא משמיה דהרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (מובא בספר ליקוטי יהודה) שאמר, בלעם הרשע השכים בבוקר, כדי לעורר קטרוג על בני ישראל, שהוא מתהלך במידת הזריזות אפילו כשאינו הולך לצורך מצוה, ואילו בני ישראל מתרשלים במצוות ואינם מזדריזים לעשות רצון קונם. אבל האמת היא שאין בזה שום קטרוג כלל, שהרי לבלעם הרשע היה לו סיוע מצד יצר הרע מפני שעשה נגד רצון השי"ת, דער זעלבער יצר הרע וואס לאזט נישט אויפשטיין אידן צו מיהן מצוות, שטיפט בלעם אויפצושטיין מוהן עבירות, (אותו היצ"ר שמונע מיהודי להשכים בבוקר לעבודת הבורא, דוחף את בלעם להשכים לחטוא), אבל לא כן בקיום המצוות, שהיצר הרע גורם בהם להרבה עכובים.

אולם פרשה זו מלמדינו שני סוגים של זריזות, מצד אחד צריך להזדרז לדבר מצוה, להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, להשכים בהשכמה לעבודת הבורא ב"ה, ולעומת זאת לעשות ההיפך מדרכי בלעם הרשע אשר הזדרז לדבר עבירה, אלא להתרחק כמטחוי קשת מחטא ועון, וזהו ששינינו במשנה (אבות ד, ב) הוי רץ למצוה וכו' ובורח מן העבירה וכו', כמסופר על הרה"ק ר' יעקב דוד מאמשינוב זי"ע שהיה נוהג ללכת במהירות עצומה, פעם פגש בו הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע בעיר ווארשא, ושאל אותו: מהו סיבת הליכתו המהירה?! השיבו הרה"ק מאמשינוב: יהודי צריך תמיד לרוץ, שהרי שנינו הוי רץ למצוה, ובורח מן העבירה, כלומר שיש שתי סיבות שמחמתם יהודי צריך לרוץ תמיד, או שרץ לקיים מצוה, או שהוא בורח מן העבירה.

וַיֵּלֶךְ בַּלְעָם עִם בָּלָק וַיָּבֹאוּ קִרְיַת חֲצוֹת (כב, לט).

הכתוב אפס 'קצהו' תראה, שרומז על הציצית המונחים בקצה בגדיהם, שאמר לו כי זכות מצות ציצית תגן בעדם שלא תועיל מחשבותך להחטיאם בזנות, כי הד' ציציות יצילם, כמו שמצינו בגמרא (מנחות מד, א) שמצות ציצית מצילה מעון זה.

תיקון חצות ומצות ציצית הגינו בעדם

בספר בני שלשים מבאר דבאומרו 'קריית חצות' רומז על תיקון 'חצות', לרמוז שראה שהם עושים תיקון חצות, וע"כ לא יכול להם.

וכיוצא בזה מבאר להלן על

מִי מָנָה עֵפֶר יַעֲקֹב וְגו' תָּמַת נַפְשִׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶה אַחֲרֵיתִי כְּמֹהוּ (כג, י).

רגיל לומר, צדיקים אמרו שמי שזכה להשתטח על קברו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע לא ימות בלא תשובה. ואני אומר: שעדיף שיסעו להשתטח על קברו ולבקש רחמים בכדי שיזכו 'לחיות' מתוך תשובה, 'א' איד דארץ לעבן מיט תשובה' (יהודי צריך לחיות עם תשובה). וזהו היתה טעותו של בלעם שרצה למות כיהודי, אבל לא רצה לחיות כיהודי.

רצה לחיות כגוי ולמות כיהודי

הגאון החפץ חיים זצ"ל היה אומר על בלעם הרשע: היה לו 'א' גרויסן גוטן אפעטיט' (תיאבון גדול ומוב), מי שרוצה למות כיהודי, צריך לחיות כיהודי....! אבל הרשע הזה רוצה לחיות כגוי ולמות כיהודי...! דבר זה הוא בלתי אפשרי.

כ"ק אאזמו"ר מהרצ"ה
מקרעטשניף זי"ע היה

וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלָק לֵךְ נָא אִתִּי אֶל מָקוֹם אַחֵר וּגו' אָפֶם
קָצְהוּ תִרְאָה וְכָלוּ לֹא תִרְאָה וְקִבְּנוּ לִי מִשָּׁם (בג, יג).

האחדות מבטלת כל הקפלות

קצהו' אם עם ישראל מפורד
לחלקים, 'תראה' תוכל לראות איך
שיתקיימו קללותיך, 'וכלו', דהיינו
אם יהיו כולם באחדות, 'לא תראה'
לא תוכל לראות עליהם שום רעה,
ולא ישלטו עליהם קללותיך.

הרה"ק מראדזמין זי"ע פירש
הכוונה, כי בלק נתן
עצה לבלעם איך יוכל לראות האם
יתקיימו קללותיו אם לאו, 'אפם

הִנֵּה בָרַךְ לְקַחְתִּי וּגו' (בג, כ).

בג"י מתברכים בכח לימוד הצדיקים
ברכות אלו בתורה

הברכות של בלעם לפעול כלום
לטובת בני ישראל, שאין כוחו בפיו
רק לקלל ולא לברך, אבל בכל
זאת יש תועלת גדולה בברכתו,
מפני שברכתו נכתבה בתורה,
ובכל שנה ושנה הצדיקים לומדים
את ברכתו של בלעם בספר
התורה, ואז יתברכו בני ישראל
מכח לימוד הצדיקים בתורה.

הרה"ק הבן איש חי זצ"ל הקשה
למה עשה ה' ככה
שיתברכו בני ישראל מפיו של
בלעם הרשע, וכי הוצרכו בני
ישראל לברכותיו של בלעם
הרשע?! וביאר, דבאמת אין בכח

כִּי לֹא נֶחֱשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסָם וּגו' פָּעַת יֹאמֵר לְיַעֲקֹב
וּלְיִשְׂרָאֵל מָה פָּעַל אֱ-ל (כג, כג).

סגולת בניי שלא ינזקו ע"י קוסמים

המגיד מדובנא זצ"ל בספרו אוהל
יעקב ביאר הענין בדרך
משל: שר צבא אחד שמע שמעו
של חכם אחד הדר במרחקים,
אשר ברוב חכמתו ובינתו עשה
סם מיוחד, אשר כל המושח בשרו
בסם זה לא יזיקהו כל חץ וקשת
בעת מלחמה. וכיון שהשר היה
רגיל במלחמות הרבה, גמר בדעתו
לנסוע לשם, והוציא הוצאות
גדולות עד שבא לאותו חכם, ונתן
לו שכרו משלם, ומשחו החכם
באותו סם, ויסע וילך לו לדרכו.
בהיותו בדרכו פגעו בו לסטים,
והתחילו לירות עליו
חצים, ולא הזיקו אותו ונשאר חי,
וכאשר ראו הלסטים שהוא חי
התחילו לברוח ממנו, אבל השר
קרא להם בדברים רכים שלא
יברחו ממנו ויבואו אליו, ויבואו
אליו ויתן להם מאכל ומשתה
מאשר נמצא אתו במרכבתו,
ויתפלאו מאד עליו, ויאמרו לו:

מה המעשה הזה אשר תשלם לנו
טובה תחת רעה?! השיב להם
השר: ידוע תדעו, כי הוצאות
הרבה מאד פזרתי על נסיעה זו,
בכדי למשוך את עצמי בסם
המסוגל לדחות ממני כל חץ,
ונתתי לאיש אשר מושח אותי שכר
רב מאד, אבל כאשר פניתי לנסוע
לביתי, היה לבי דוי עלי לאמר:
הוי, מה עשיתי, כי אבדתי הון רב
ואיני יודע על מה! ולא הרהבתי
עוז לנסות בעצמי האם הועיל
הסם, כי חששתי להכניס את
עצמי בספק סכנה, לכן ישבתי
במרכבה בעצבון גדול, אבל עכשיו
כאשר אתם באתם אלי להמיתני
בחצים, ונפלו עלי החצים ולא
הזיקו אותי, עתה נפשי יודעת מאד
הצלחתי הגדולה, ואני בטוח
בעצמי כי אוכל להתיצב לקראת
נשק במלחמה, ורע לא יפגעני,
א"כ טובה גדולה עשיתם עמי,
שעל ידכם נתברר לי שלא לחנם
הוצאתי ממון רב.

בא הדבר לידי ניסיון שלא הועילו קללות בלעם, 'יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל', שעתה נתגלה לעיניהם אמיתות הדבר הזה, והטובות הגדולות שה' עושה עמהם בכל עת.

מידת הבטחון מונחת בטבע

כמו שמצינו לגבי הקסמים והכשפים, שהיא סגולה המוטבע בטבע השמים, שלא יוכלו להזיק לבני ישראל קדושים, כן הוא במידת הבטחון, שמוטבע בטבע הבריאה, שכל הבוטח בהשי"ת מצליח בכל דרכיו, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, ואפילו לדבר עבירה ר"ל, כגודע בשם הגאון מווילנא זי"ע דאפילו הגנב החותר במחתרת, אם יוכל באותה שעה להיות חדור במדת הבטחון בה', יצליח ג"כ כגניבתו!

וראה מה שכתב הגאון רבי יהודה לייב בלך זצ"ל אב"ד טעלו בספרו שיעורי דעת (חלק ראשון עמוד נט) בביאור הדבר, כי הלא מדת

הנמשל הוא: הנה בני ישראל ידעו מכבר בקבלה מאת יעקב אבינו, שיש להם מעלה וסגולה זו, שהנוחשים והמכשפים והקוסמים של האומות לא יזיקו להם, שהרי יעקב אבינו היה בבית לבן שהיה שונא לו, וקם עליו בקסמיו ולא יכול לו. אבל לא נתברר להם דבר זה באמת לאמיתו, ואולי קצתם היו מקטני אמנה, ולא האמינו בזאת. אבל כאשר בא בלק ושלח אצל בלעם לקלל את בני ישראל, ולא פעל בהם בקסמיו דבר, אז נוכחו בני ישראל לראות באמת את הסגולה גם עליהם.

וזהו שאמר בלעם אל בלק: ראה מה עשית, לא די שלא עשית להם רעה, אלא עוד השיגו טובה על ידך, כי עתה נתברר להם בעיניהם אמיתות הסגולה, כי אני יריתי בהם חצים במעשה קסמים ולא הזיקו להם! ולזה אמר 'כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל', שדבר זה כבר שמעו מימים ימימה, אבל לא ידעו האם אמת נכון הדבר הזה, אבל 'כעת' כאשר

ובאותה שעה ירצה להשתמש במדה זו לדבר עבירה יוכל להצליח, כי הטבע לא ישונה ועושה את שלו, כמו בעניני הטבע הפשוטים שהטבע עושה את שלו, כשהאדם משתמש בכל הכוחות הטבעיים המוחשים לנו.

הבטחון סגולה רוחנית היא, שהומבעה בטבע הבריאה, שאם יגיע האדם לידי מדה זו ויתקשר עמה, יפעול על ידה ויפיק את רצונו, ולכן אלו היה אפשר לאדם להגיע למדת הבטחון בה' המשמשת סגולה להצליח,

מה טובו אהליך יעקב משפנתיך וגו' (כד, ה).

למוטב. אבל בני ישראל משיבים ואומרים, 'השיבנו ה' אליך ונשובה' (איכה ה, כא), דהיינו שהקב"ה יפתח לבנו בתשובה, אפילו בלי שום פעולה והתעוררות מצידנו.

וזהו המכוון בדברי רש"י 'שאין פתחיהם מכוונים זה מול זה', היינו שיש ויכוח בין כנסת ישראל להקב"ה מי יפתח תחילה את 'פתח' התשובה, הקב"ה מבקש מאתנו לפתוח תחילה בתשובה, ואנחנו מתפללים אליו שהוא יפתח לנו שערי תשובה. ועל זה נאמר 'מה טובו אהליך', דהיינו מה שאנו מבקשים מאת הקב"ה 'השיבנו' שהוא יפתח לבנו

בקשת 'השיבנו' היא פתח כחודו של מחט

רש"י הק' מפרש שראה שאין פתחיהם מכוונים זה מול זה, פירש הרה"ק רבי אשר מראפשיץ זי"ע (מובא בספרו אור ישע), הנה הקב"ה מבקש מבני ישראל, 'שובו אלי ואשובה אליכם' (מלאכי ג, ז), פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם (ילקוט שמעוני שיר השירים רמז תתקפח), דהיינו שבני ישראל יתעוררו מעצמם לכל הפחות לפתוח את לבכם בהרהורי תשובה וחרטה, ואח"כ ישלח עזרו מקודש לעוררם ברוח טהרה ממרום, עד שישבו בתשובה שלימה ויחזרו

הרהור טוב לעזוב מעשיו הרעים, נחשב כבר כפתח כחודה של מחט, והקב"ה פותח לעומתו שערי תשובה שלימה, שיזכה להרחיק פשעיו ולהידבק בהשי"ת.

הרהורי מצוה שומרים מעבירות

ובשפת אמת (פרשת האזינו תרל"ד)
כתב הוכחה שהרהור טוב מועיל ביותר, ויש לדון את הדבר מקל וחומר, שהרי אמרו חז"ל (יומא כט, ב) הרהורי עבירה קשים מעבירה, ואם הרהור עבירה חמור כל כך, על אחת כמה וכמה הרהור טוב, שמדה טובה מרובה, שהרהורי מצוה שאדם מהרהר ומשתוקק לקיים פקודת השי"ת, טובים הם יותר מעצם המצוה, וגם סגולת הרהור הטוב לשמור את האדם שלא יחטא.

בדיבור אחד יכול האדם לשנות
מצבו לטובה

ומה שהבאנו שבכח הדיבור היוצא מפני בני ישראל בתפילה ובבקשה לפני הקב"ה 'השיבנו ה' אליך ונשובה', זוכים שהקב"ה מערה עליהם רוח טהרה

פתח ושער לתשובה, גם זה טוב, שהרי בקשה זו בעצמה היא כבר פתח כחודו של מחט, ובזכות זה השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו יפתח לנו שערי תשובה כפתחו של אולם אין סוף.

הרשע הגדול יכול ברגע אחד להיות
צדיק גמור

הרה"ק משידלובצא זי"ע (מובא בספר דברי בינה פרשת בהעלותך)
פירש את הפסוק (תהלים קג, יב) 'כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו', היינו כמו אדם שעומד ופניו למזרח, וברגע אחד יכול להפוך עצמו שיהיו פניו למערב, כמו כן הרחיק השי"ת פשעינו מאיתנו, שברגע אחד יכול האדם להפוך עצמו ולהיות צדיק גמור, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין מט, ב) המקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור ספק מקודשת שמא הרהר בתשובה בליבו, עכ"ל.

הרי שברגע אחד יכול אדם להפוך עצמו להיות צדיק גמור, כאדם ההופך פניו ממזרח למערב ברגע אחד, והכוונה היא כנ"ל כי עצם בקשתו השיבנו ה' אליך, או

והרבי ר' אלימלך היה משבח, ואמר עליו: שלבו בוער באהבה להשי"ת! בשבת אחת כיבד אותו הרבי רבי אלימלך לעבור לפני התיבה להתפלל פסוקי דזמרה, משהגיע למזמורי 'שיר המעלות' סיים במקום 'הלעג השאננים הבז' לגאי יונים' (תהלים קכג, ד) ואמר 'הלעג השאננים' (ג' במקום ג) והכריז הרבי ר' אלימלך שכל הפמליא של מעלה ישו ושמחו בשעשועים בטעות מתוקה זו.

היהודי הפשוט ביותר חשוב בשמים

ובאמת אין לך אדם מישראל שאין לו חשיבות בשמים

ממעל, אפילו שעשה עבירות הרבה, כמו שדרשו במדרש (שיר

השירים רבה ז, יב; תנחומא פרשת תצוה ו)

'ראשך עליך ככרמל' (שיר השירים ז,

ו), הרש (השפל) שבישראל שקול

כאליהו, שנאמר (מלכים א' יח, מב),

'ואליהו עלה אל ראש הכרמל'.

'ודלת ראשך כארגמן', הדל

שבישראל שקול כדניאל, דכתיב

ביה (דניאל ה, כט) 'והלבישו לדניאל

ארגנא' וגו'. וסיבת הדבר היא

ממרום, להחזירם בתשובה שלימה, יסוד הדבר הוא ממצות מילה, כמו שכתב בספר דברי בינה (פרשת לך לך דף עח) לגבי מצות ברית מילה, כי מילה היא לשון 'תיבה', כמו 'אמור מילה', 'זאג א ווארט', והרמז בזה, שכמו שאבינו אברהם על ידי מצות מילה היה זוכה לתוספות קדושה בכל ימיו ושנותיו, כמו כן כאשר איש ישראל זוכה לומר מילה אחת כראוי להשי"ת, על ידי זה יוכל להחיות את כל השנים שעברו עליו בתוספת חיות דקדושה, ולהאיר את כל ימיו ושנותיו לטובה ולברכה על העולם, עכ"ד.

אמנם יותר מזה מצינו, שלא רק דיבור כראוי מועיל לקרב

את האדם לתשובה, ולתקן את כל

דרכיו ולשנות את כל מצבו לטובה,

אלא אפילו דיבור אחת שאמרו

בשוגג ובטעות, בבחינת ודילונו

עלי אהבה, ג"כ יכול להועיל לו

הרבה, ולעשות נחת רוח למעלה

לפני הקב"ה, כמסופר על כפרי

אחד שהיה רגיל לנסוע להרה"ק

הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע,

הדבר שהוא בכח דומה כאלו עשאו, עיי"ש בדבריו הנעימים.

ידיגיל עצמו תחילה במצות הקלות

והגאון רבי אברהם אזולאי זצ"ל (זקינו של החיד"א) בפירושו

אהבה בתענוגים על מס' אבות, מפרש המשנה (אבות ד, ב) בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה וגו', דהיינו שמי שירצה להשיג שלימותו, צריך שירגיל עצמו תחילה במצות הקלות, כדי שלא יקוץ בהם הגוף בתחילה, ואחר שיורגל בזה, יהיה נקל עליו להשיג מצוה חמורה יותר, ולא יקוץ בחומרתה, כי לעולם יראה לו השעה קלה, שאחר שכבר הורגל בראשונה נראית לו השניה קלה. וכן על דרך זה ילך תמיד מדריגה אחר מדריגה, כמו שיקרה ממש בעליה במדריגות הסולם, מדרגה אחר מדרגה, כי זאת תחבולה נאותה להשיג אדם שלימותו, וזהו שאמרו 'הוי רץ למצוה קלה' ולא ירוץ תחילה אל החמורה, שאם יבוא להרגיל עצמו בחמורה תחילה, יקשה הדבר על כוחות החומריות שבו ויקוצו בה, והרי זה דומה

כנ"ל, שהרי כל דיבור ומעשה טוב חשוב ביותר בשמים, ואין לך אדם שאין לו שעה של התעוררות תשובה, או שנשאו לבו הטוב לעשות מצוה או דבר טוב.

אפילו מצוה אחת נחשבת כמלבוש לנשמה

גודל החשיבות של כל מצוה, הוא מפני שבכל מעשה טוב ומצוה כבר נעשה מלבוש לנשמה, כמובא בכלי יקר (במדבר טו, לח) דהנה כל המצות נמשלו לבגד שנאמר (קהלת ט ח) 'בכל עת יהיו בגדיך לבנים'. אמנם יש הבדל ביניהם, כי סתם בגד ארוג רווקא מחומין הרבה, כי חוט אחד אין בו כדי להתכסות, אבל מלבוש הנשמה אינו כן, אלא אפילו בחוט אחד יש בו כדי לכסותה, כדדרש ר' יוחנן (סנהדרין קיא, א) לבלי חק, למי שלא שמר אפילו חק אחד, הא אם שמר אפילו חק אחד ניצול מגיהנם, ומעמו של דבר לפי שברית כרותה שמצוה גוררת מצוה (אבות ד, ב), וא"כ מיד כשעשה רק מצוה אחת, יש בכחו לקיים כל המצוות, ואע"פ שלא יצאו מן הכח אל הפועל, מ"מ

להרוצה לקפוץ בבת אחת לראש הסולם.

איזהו אדם?! שיש לו שעה בתשובה ומעשים טובים

לפיכך לא יזלזל אדם אפילו במצוה קלה, שכל המקפיד על מצוות קלות יבוא לידי קיום מצוות החמורות, וכן לא יזלזל בכל מעשה טוב ודיבור הגון וראוי, שכל דבר קטן לדבר גדול יחשב למעלה בשמים, וזה כל מהותו וחיותו של האדם, כמובא בספר תורת אבות (עמוד פז) שהרה"ק ר' יחיאל ממוש זי"ע היה אומר לפרש את המשנה (אבות ד, ג) שאין לך אדם שאין לו שעה, שמי שאין לו את השעה הזאת, היינו יפה 'שעה' אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, 'דער איז גאר קיין מענטש ניט' (אינו בכלל אדם).

ההכנה וההמתנה למצוה נחשב גם למצוה

ולא רק עצם המצוה חשוב בשמים, אלא גם ההכנה ואפילו ההמתנה לקיומה, יש לזה חשיבות גדולה, כמו שאירע אצל

הרה"ק ר' איציקל מווארק זי"ע שפעם אחת הלך לקדש את הלבנה, והחסידים הלכו עמו, והיה זה בימי החורף, והלבנה היתה מכוסה בעננים, המתינו זמן רב שתתגלה הלבנה לפניהם ויוכלו לקדשה, והרה"ק הבין שקשה להחסידים להמתין זמן רב, מפני הקור הגדול, ואמר להם: 'מצוה גוררת מצוה' (אבות ד, ב), פי' 'מצוה גוררת' א מצוה וואס שלעפט זיך, 'מצוה' איז אויך א מצוה (מצוה שנגררת ונמשכת, גם היא מצוה), דהיינו זמן ההמתנה והכנה למצוה שנמשך זמן רב גם הוא בכלל מצוה.

אין שואלים את האדם אם היה חסיד או מתנגד

פעם אחת היה הגאון בעל החפץ חיים זצ"ל בעיר ווארשא, פנה אליו יהודי אחד ושאלו: האם חסיד הוא או מתנגד?! השיב לו: לא חסיד אנכי ולא מתנגד, אלא משתוקק אני אך ורק לקיים את כל הכתוב בשלחן ערוך!

והוסיף החפץ חיים ואמר לו: הנה אמרו חז"ל (שבת לא, א) כי בעולם האמת כאשר מביאים את

האדם לפני בית דין של מעלה, שישאלו את האדם 'אם היה שואלים אותו: קבעת עתים מתנגד או חסיד', שמע מינה שאין לתורה? נשאת ונתת באמונה? זה מן העיקרים, אלא העיקר הוא ואילו בשום מקום לא מצינו ללמוד לדעת ולקיים את התורה.

וְהָיָה אֲדוֹם יִרְשָׁה וְהָיָה יִרְשָׁה וְגו' וַיִּשְׁרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל

(בר, יח).

אישי"ד מבטל כל הגזירות

שנה, וזהו הפירוש 'והיה אדום', כאשר יהיו ח"ו דינים על ישראל (כי 'אדום' מרמז על דינים רח"ל), 'ירשה' ראשי תיבות י'הא ש'מיה ר'בא, שהם יענו אמן יהא שמיא רבא בכל הכח, וזה יועיל שיקרעו כל הגזירות הרעות ויזכו לגאולה.

בספר אור לשמים מפרש פסוק זה בהקדם מאמר חז"ל (זוה"ק חלק ג' כ, א; ועי' שבת קיט, ב) כל העונה אמן יהא שמיא רבא בכל כוחו קורעין לו גזר דינו של שבעים

וְהָיָה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל אָחִיו אֶת הַמְּדִינִית

לְעֵינֵי מֹשֶׁה וְגו' (בה, ו)

בצלו לראות אצלו מופתים גלויים.

לא לכבד עובדי עבירה

היה שם גביר אחד שהיה יחסן ולמדן גדול, אך דעתו היתה משובשת באפיקורסות ר"ל, וחבריו הגבירים השתדלו אצלו שילך עמהם לקבל פני הרה"ק בבואו לעירם, ויראה ויווכח בגודל

בספר ליקוטי שושנים מביא על פסוק זה, שהרה"ק מסאווראן זי"ע היה נוסע מדי שנה בשנה לעיר קעשינאוו, כי היה מוכתר בכתר הרבנות שם, ובהיותו שם זכו אלו המסתופפים

צדקתו וקדושתו, וגם יוכל לדבר עמו בדברי תורה, שהרי הרה"ק היה למדן מופלג, בתחילה סירב הגביר הנ"ל ללכת, אבל כאשר עברו כמה ימים, ושמו של הרה"ק היה הולך וגדל מאוד, חשקה נפשו של אותו גביר לחזות בזיו קדשו של אותו צדיק אשר ידובר עליו גדולות ונצורות, פנה אל ידידיו באמרו שמסכים לגשת אל הרה"ק, אבל מבקש מהם שקודם בואו יספרו לפני הרה"ק גודל יחוסו ולמדנותו, בכדי שבבואו אליו יקבלו בדרך כבוד, לאחר שמילאו בקשתו והציעו לפני הרה"ק פשר הדבר, הלך הגביר עם ידידיו, ובבואו אל הקודש פנימה נתן לו הרה"ק שלום, ותיכף ומיד נשמע קולו של הרה"ק מדבר אליו, ויאמר לו אספר לך מעשה:

כאשר נגמר הקמת ובנין בית מקדשינו, בא הס"מ לפני הקב"ה ומען: הלא כל תכלית בריאתי אינה אלא בשביל להסית בני אדם שימרו את רצון הבורא ב"ה, אך עתה שנבנה בית המקדש שוב אין לי כל מטרה להחטיא

את האדם, שאין שום תועלת בהיותי מעבירו על דעת קונו, דאם יחטא בלילה, הרי תמיד של שחר מכפר עליו, ואם יחטא במשך היום הרי תמיד של בין הערביים מכפר עליו כמאמר חז"ל (במדבר רבה כא, יט), וא"כ מה חפץ יש לי בעולמו ואין סיבה להמשך קיומי וחיותי?! והס"מ טען וחזר וטען, עד שפעל שנחרב בית מקדשינו בעוה"ר ובוטל קרבן התמיד.

אך עדיין נשארו לנו חכמי הסנהדרין, וכאשר נודע על אחד שחטא, היו דנין אותו כמצווה עלינו בתורה הק', שוב העלה הס"מ טענותיו כלפי מעלה: דאינו יכול להסית האדם שיחטא, כי ירא האדם שמא יודע הדבר לחכמי הסנהדרין וירגמוהו! ופעל בטענותיו אלו שגלתה סנהדרין ונתבטלה.

אבל מ"מ היתה יד ישראל תקיפה, וכאשר נודע שאחד חטא היה המנהג לבזותו להענישו ולהחרימו, עד שהטיל הס"מ עלינו מוראה של מלכות ונתבטלה תקיפותינו, כדי שהחוטאים יוכלו להמשיך בחטאתם בלי מורא.

אך בכל זאת לא נרגע הם"מ, ואף
 שהצליח בכל טענותיו, מ"מ
 מבקש בדורינו עוד יותר מזה,
 שהחוטא יקבל גם כבוד כדי להקל
 על מצפונו, ונמצא שהחוטאים
 עושים מעשי זמרי ועוד מעזיזים
 לבקש שכר כפנחס (עי' סוטה כב, ב),
 היה לא תהיה...!

הפטורה: עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה
 אתו בלעם בן בעור וגו' למען דעת צדקות ה' (מיכה ג, ה).

מלחמתו הקשה של בלעם

הרה"ק הבית ישראל זי"ע היה
 אומר, המלחמה הזאת
 עם בלעם היתה מלחמה קשה
 מאד, שהרי בלעם רצה לעקור את
 כל האומה הישראלית ואת כל
 היהדות, וזהו שחוזר הנביא ומזהיר
 'עמי זכר נא מה יעץ' היינו שיזכרו
 תמיד את מלחמתו של בלעם כנגד
 האומה הישראלית.

ואמר בשם אביו הרה"ק האמרי
 אמת זי"ע שהיה רגיל
 לומר, וכן שמע מחסידים בשם
 הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא
 זי"ע, שבלעם היה כומר צעיר בן
 ל"ג שנה, וגם היה עיוור וחוגר,

ובני ישראל לא השגירו בו, ולא
 הרגישו שרוצה לעשות איזה דבר
 רע, ולא עלה על דעתם שהוא
 יכול לפעול מאומה, ולכן מזהיר
 הנביא, 'זכור נא' מה יכול להזיק
 כזה צעיר ובעל מום, ומכאן ילמדו
 שצריך להזהר מכל אחד שלא
 יזיק, 'מען טאר גישט
 אינטערשאצן דעם שונא' (שאין
 לזל באויב), שלא לגרום לעצמינו
 שונאים, שהרי אין אתנו יודע מה
 יכולים לגרום לנו. ויש לנו ללמוד
 מזה עד היכן חובתינו להזהר
 מהיצר הרע, ולבקש ברחמים
 מרובים מאת הקב"ה שנוכה
 להתגבר עליו ולעשות רצונו בלבב
 שלם.

כס"ד

אתה זקוק לישועה? שירונים? רפואות? פרנסה?

האלמנות והיתומים בבית שמש הם התשובה לזה!
תשמח את לבבם של 720 נפשות של היתומים והאלמנות בעיר בית שמש
והקב"ה ישמח את שלך בכל מילי דמייבב

ארגון לחמי מרדכי

שעומד תחת נשיאות הגה"צ רבי מאיר איתמר רוזנבוים שליט"א

שולחים מדי שבת בשבתו חבילות גדולות של בשר, ודגים, חלות, דיפס, מזונות,
קוגלעך, ממתקים ומתנות עבור היתומים וכו' עד לפתח ביתם של

**720 נפשות של אלמנות ויתומים
בעיר בית שמש**

זכות חבילה
לאלמנה ויתומים לשנת
\$250

24 שעות במתן בסתר האט ליינ - 845-286-1007

או ע"י הקוויקפעי
3875090@gmail.com

או ע"י דאנרס פאונד OJC פלעטשער וכו' וכו'
LACHMEI MORDCHAI Tax I.D.# 87-1279722

אשריר בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא